

APOSTOLATSKI CENTAR **"SAV-TVOJ"**

Glas iz Čistilišta br.8

ČISTILIŠTE PREMA OBJAVAMA SVETACA

I. DIO

Zdravo Marijo,
Zlatna
Kraljice mira,
prepuna sjaja
Zvijezdo što kroz tminu vodi
život moj.
Sav se danas predajem Tebi,
Krasna,
Majko moja i Majko
Krista Kralja
Da uvijek budem Njegov i uvijek
Sav-Tvoj.

Nakladnički niz: **Glas iz Čistilišta**

Naslov: **“Čistilište prema objavama svetaca”**

Imprimatur: can. Luigi Carnino, Torino, 20. 03. 1941.

Prijevod: s. Marija Assumpta

Priredio: p. Miljenko Sušac, misionar montfortanac

Nakladnik: Apostolatski centar “SAV TVOJ”

Tisak: Apostolatski centar “SAV TVOJ”

Tehnološka priprema: Tea Mikacinić

ISBN 953-6471-61-4

Naklada: 1.000 komada

Narudžbe na adresu:

Apostolatski centar “SAV TVOJ”
Porečka 62
10 000 Zagreb
Tel/fax: 01/23 70 332

ČISTILIŠTE PREMA OBJAVAMA SVETACA

Zagreb, 2004.

ČISTILIŠTE PREMA OBJAVAMA SVETACA

I. POGLAVLJE: O SMRTI I O POSEBNOM SUDU

1. O Sucu i mjestu suđenja
2. O predmetu suđenja
3. O molitvama živih
4. O zagovoru Blažene Djevice Marije i svetaca
5. Prisutnost Anđela čuvara i demona na času smrti
6. O Sudu
7. O velikom broju prokletih (odbačenih)
8. O malobrojnima što uzlaze direktno u Nebo
9. Koliko duša dnevno ide u Čistilište

1. O Sucu i mjestu suđenja

Već je odzvonila zadnja ura umirućeg kršćanina, Crkva mu je već podijelila zadnji blagoslov, okrijepila ga zadnjim molitvama, i dobio je po zadnji puta oprost za svoje grijehe, po zadnji puta osjetio je u svom srcu kako se odmara na Presvetom Srcu Isusovom u Sakramentu ljubavi. Onaj isti Bog koji mu je postao prijatelj, od onog blaženog časa, kada je sišao u njegovo srce u Prvoj svetoj Pričesti; saznavši da je bolestan ostavio je svoje Svetohranište da ga može doći posjetiti, te po rukama svoga svećenika prošao je neprimjetno po ulicama grada, ili bolje, slijedio ga je mali broj vjernika, po strmim poljskim stazama; ušao je u sobu umirućeg, koja je trenutno preuređena u svetište, položio mu se na usne, koje će dah smrti ubrzo ohladiti, i

u zadnjem mističnom razgovoru sa tom dušom dao joj je okusiti tajne budućega života i ljepote vječnog blaženstva. Crkva zatim, da bi što bolje osigurala pobjedu svom sinu, pomazala mu je udove svetim uljem, kao atleti koji se priprema za borbu: poslije toga svećenik se povukao, ostavivši kršćanina samoga gledati smrti u oči. Oko kreveta rođaci po tiho izgovaraju riječi molitve i udaljuju se samo da bi se podalje isplakali. Uho umirućeg je već dotakao predivan poziv: *Putuj dakle kršćanska dušo*, kad evo najednom grčeviti pokret prođe to već ukočeno tijelo, dok prigušen jecaj zaustavlja zauvijek smrtni hropac: on je predao zadnji uzdah; mrtav je!

Uzdižu se tada sa svih strana jecaji i jauci obitelji, koja se okuplja oko onoga koji sada nije ništa drugo nego samo mrtvo tijelo, zatvaraju mu se oči što se neće nikada više otvoriti do Posljednjeg suda; prekriže mu se ruke u obliku molitve, a mnogo puta da se prekrije sav užas smrti koja je iznakazila lice, prekriva se to tijelo velom; udaljuju se zatim prijatelji i rođaci prebirući pohvale o pokojnome, a zatim napokon sve pada u potpunu tišinu.

To je vanjski izgled velike drame smrti, što zaista kako god se razmišljalo i argumentiralo, nije baš najvažniji dio tog događaja. Mi smo promatrali pokojnika na mrtvačkom krevetu, sa prekriženim rukama, sa križem na prsima, prema običaju koji je tako dobro opisao Lamartine u svojoj prekrasnoj odi:

Sa svetih svijeća zadnji plamen
Leti, a svećenik mrmlja

Svoje nježne i žalobne pjesme.
Sličnu uspavanku pjevuši žena
Svom uspavanom djetetu. Njegovo čelo
Još znakove nade nosi
A njegovo lice sja ljepotom bajnom.
Jedna zraka ulazi; laganu bol
Njegova milost unosi, a
Njegova veličanstva strogoća
Tu uklesa smrt.

To je ono što je pjesnik vidio, svojim pogledom fantazije, u smrti, no postoji druga misao mnogo važnija; mi imamo pred očima hladno tijelo koje će uskoro postati žrtva raspadanja, istina; ma što se desilo sa besmrtnom dušom koja je još prije par časaka oblikovala to tijelo?

Evo zaista interesantnog pitanja za nas koji pišemo o Čistilištu.

Vjera nas uči da se duša tog istog časa odjeljuje od tijela, dolazi pred svog Suca, a sve objave svetaca nam potvrđuju taj Poseban sud, koji se događa istog časa i bez poziva.

No kako o tom argumentu ima jako mnogo važnih pitanja, nastojat ćemo ih ovim putem proučiti i riješiti po redu.

Ono što će posebno privući pažnju duše, te će usmjeriti njezin pogled u onom prvom času mjerenja vječnosti, jest osoba, Sudac. Iz Svetog Pisma saznajemo, da taj Sudac nije nitko drugi već naš Gospodin Isus Krist. Sv. Ivan tvrdi da Otac neće suditi nikoga, predavši svaki sud Sinu: *Otac ne sudi nikoga, svaki sud predao je Sinu.* U Djelima apostolskim čitamo, da je Krist postavljen, od Boga, za Suca

živih i mrtvih: *Postavljen je od Boga za Suca živih i mrtvih.* Ermol, u svojoj knjizi *de Pastore*, sv. Grgur Veliki u svojim *Dijalozima*, sv. Ivan Zlatousti, sv. Ivan Klimaški, i nama bližim vremenima, sv. Gertruda, sv. Lutgarda, sv. Franciska Rimska, sv. Terezija, sve svete duše kojima je Bog udijelio milost da mogu promatrati tajne drugog života, sve one, u njihovim privatnim objavama, nam potvrđuju tu istinu vjere.

Teolozi još uvijek raspravljaju, da li se naš Gospodin jasno očituje svakoj duši, i tu su jako podvojeni. Kardinal Bona u svojoj znanstvenoj raspravi o diskreciji duša piše: *Na kraju svijeta ukazat će se Isus Krist u svom Tijelu i u svoj svojoj slavi, kad će doći suditi žive i mrtve; nije sigurno da li će se On ukazati na vidljivi način svima, kako su to neki napisali. Nije isto tako utvrđeno, kako će se ukazati naš Gospodin na Posebnom sudu svakog čovjeka; zna se samo, da će se dogoditi u jednom trenutku, samo što trepneš okom. I zato, bit će dostatno to intelektualno ukazanje vrhunskog Suca, da izvrši sud* (V. op. cit .cap. 20). Prema ovome zaključuje se da mudri Kardinal izbjegava izjasniti se o tome, iako je evidentno sklon negativnom stavu. Ipak ne nedostaje teologa, i to vrlo uglednih, koji tvrde da se Božanski Učitelj ukazuje svakome pojedincu u realnosti svojeg proslavljenog i preobraženog Tijela, Za takovo mišljenje postoje vrlo valjani, potkrijepljeni razlozi. Kardinal Bona je siguran da Isus Krist, kao čovjek, po zaslugama svoje muke i smrti, ima pravo suditi sve ljude; dakle, postoji razlog da se duše pojave pred Isusovim proslavljenim čovještvom, već radi samoga dostojanstva,

da vide u svoj svojoj realnosti one blagoslovljene Rane. što su ih prouzrokovale svojim grijesima. *Vidjet će onoga kojeg su razapeli.* Bespotrebno je ovdje zaustavljati se na statističkim proračunima, da tisuće duša dolazi pred Vrhunski sud sa svih strana svijeta, što bi bilo vrlo važno za proslavljeno Otkupiteljevo čovještvo, koje bi imalo moć božanske sveprisutnosti. Oni koji vjeruju u misterij Presvete Euharistije, po kojoj je Isus Krist zaista istovremeno prisutan na tisuće i tisuće mjesta, neće sigurno zastati pred tom poteškoćom. Ja bih se priklonio tom drugom mišljenju, koje mi se čini dostojno veličine Suca, te po analogiji kršćanskih misterija. No kakav god bio način na koji se Božanski Spasitelj ukazuje duši, Kardinal je siguran da istog časa kad se tjelesne oči zatvore za zemaljsko svjetlo, pogled duše se prosvijetli, shvaća intuicijom i kontemplira lik našeg Gospodina Isusa Krista, dostojnog svakog poklona.

Stoga nam se postavlja pitanje: *A gdje se vrši taj Sud?* Odgovor je jako jednostavan. Sud se vrši na onom istom mjestu na kojem se duša odijelila od tijela, i zaista kakva potreba za hodanjem i traženjem tamo na daleko Sud koji će je morati suditi? Zemlja je Gospodinova, kaže Sv. Pismo, i on ispunja svijet svojom prisutnošću. Mi to ne možemo vidjeti, jer smo ograničeni, zatvorskim zidinama našega tijela koje nas okružuje, no u času smrti veo koji nam je sakrivao nevidljive stvarnosti se razdire, a duša se nalazi tog istog časa pod pogledom svog Suca. Kakav čas! Kakvo će to biti zaprepaštenje! Tada će započeti onaj strašan Sud, na kojeg kada su stari pustinjaci samo pomis-

lili, tresli su se u svojim pustinjskim špiljama. Duša će tada u jednom jedinom pogledu obuhvatiti sav svoj život i svaki pojedini čas svoga života, sa svim okolnostima u kojima se nalazila. O svemu će morati dati strogi račun, čak i o nepotrebnoj riječi koju je izrekla, makar prije pedeset godina i posve to zaboravila. Tko bi ikada pomislio na toliku strogu točnost, da nas Vječna Istina nije sama o tome opomenula? *Za svaku nepotrebnu riječ koju su ljudi izrekli dati će račun o tome na dan Suda.*

Nema sumnje da je to tako. Ako je istina, kako to naučavaju tomisti i što se meni čini moguće, da ne postoje indiferentna djela, već da je svako naše djelo moralno dobro ili zlo, proračunajte, ako vam je to moguće, neizmjeran broj djela o kojima ćemo morati davati račun, kroz pedeset, šezdeset, ili više godina života! Kako će duša moći obuhvatiti, samo jednim pogledom kompleks djela čitavog svog života? Ona će ih vidjeti neizmjernom Božjom inteligencijom, zrakom tog sunca Istine, koja će joj ih rasvijetliti i koja joj neće dopustit da joj izmakne niti najmanje djelo. Tamo u ozračju toga Božanskog svjetla čitat će knjigu gdje je sve zapisano, te će joj se postaviti pred oči.

Knjiga napisana govori
U kojoj sve je sadržano
Po kojoj će svijet suđen biti

2. O predmetu suđenja

Tu će svatko naći svoja djela, sa svim okolnostima koje

su ih okruživale, a koje će više ili manje pokazati njihovu moralnost. Čitao sam u životopisu jednog sveca, da na dan Suda grijesi će nam se ukazati mnogo gorima nego u ovom životu, isto tako i kreposti radi pravedne nagrade, blistati će posebno živim sjajem, što se posvema slaže sa teološkom naukom, koja nas uči, da moralnost svakog našeg djela može posjedovati više izvora. Moralnost jednog djela ovisi:

1. O cilju koji se postavlja i radi kojeg se djeluje, a koji može, po koji puta, posve promijeniti moralnost nekog djela; kao npr. jedno dobro djelo može biti učinjeno iz taštine, ili s nekim drugim zlim ciljem, te gubi vrijednost.

2. O samom objektivnom dobrom ili lošem predmetu djela u sebi.

3. O okolnostima koje prate djelo u samom svom činu, koje mogu jako utjecati na zaslužnost jednog djela, koje po njima može biti više ili manje zaslužno; kao kada se učini jedno dobro djelo, kao npr. djelo ljubavi, ali s mlakošću i nehajnošću, ili kada netko uživa u samodopadnosti radi dobro učinjenog dobrog djela.

Dakle, na Sudu Božjem sve se to razotkriva i važe, tako da djela koja su bila posve dobra, cilj, sadržaj kao i okolnosti ukazat će se u svoj svojoj blistavoj ljepoti, dok naprotiv zla djela ukazuju se u svoj svojoj odvratnosti.

Poslušajmo sada riječ Božanskog Suca koju će uputiti svakome od nas: *Daj račun o svom upravljanju, jer više nećeš moći biti upravitelj.* "Vrijeme zasluga ili nezasluga je prošlo, završena je kušnja, završena nepovratno; stoga dajte račun. Dajte račun o svim vašim grijesima. Ja sam bio

tamo prisutan, kada ste ih vi činili; Ja sam sve vidio, jer mi se ništa nije moglo sakriti, grijesi protiv Boga i grijesi protiv bližnjega svoga, grijesi protiv vas samih, grijesi prema vašim profesionalnim dužnostima, i vašim privatnim zadacima". O, kakvo ogromno brdo grijeha, od prvoga kojeg smo počinili već od samog početaka, kada smo počeli vladati svjetlom razuma, do zadnjega kojeg smo počinili možda na našem smrtnom krevetu, u času kada smo dolazili pred Božanskog Suca! Priča sv. Terezija, da je vidjela u Paklu jedno dijete, koje iako tako maleno, imalo je već vremena postati neprijatelj Božji; a sv. Augustin u svojim *Ispovijedima*, optužuje se za grijehe, za koje kaže da ih je počinio još u manjoj dobi od onoga djeteta. O, jadno ljudsko srce! Dijete može postati grešnik. I zašto se ne bi moralo uzviknuti sa Prorokom, da je broj naših zala mnogo veći od broja vlasi na našoj glavi? *Mnoštvo je mojih zala, nadilaze broj vlasi na mojoj glavi.*

Dajte račun o dobru koji ste morali učiniti, a niste učinili. Neki svećenik našao se na smrtnom krevetu i njegov ispovjednik je uzalud nastojao probuditi u njemu pouzdanje u Boga, govoreći mu o dobrima koja je učinio tokom svoga života, te o dušama koje je spasio. A joj! Vikao je umirući tužnim glasom, zašto mi ne govorite o dobru koje sam morao učiniti, a koje samo mogao učiniti, a nisam učinio? Ono što me plaši ovoga časa jesu moji propusti! Strašno je to samo i pomisliti, a kamoli izreći: na ljudskim sudovima optuženika se ne ispituje po redu o svemu što je učinio, već ga se ispituje samo o onome zašto je optužen, no tamo na Sudu Božjem morati će se dati račun o svemu

što se nije učinilo iz hotimičnog nemara. Bog će postaviti na jednu stranu sve milosti koje je pružio i dao duši. krštenje, kršćanski nauk, mnoge ispovijedi, mnogobrojne pričesti, mnoga nadahnuća i dobre misli, mnoga olakšanja pružena nam da bi učinili dobro djelo, a s druge strane naša djela, i jao si ga tada onome kome naša djela ne budu odgovarala za dobivene milosti, jer će se mnogo tražiti od onoga koji je mnogo primio.

Dajte račun, o dobru koje ste učinili, ali koje ste možda učinili ne baš onako kako ste morali. Pogledajmo te vaše uobražene kreposti na koje ste bili tako ponosni tokom vašeg života. O, koliko neplemenitih metala je pomiješano s tim zlatom! Osnovno je načelo teologa, da zlo postoji već u času kad se uočava i najmanja greška, dok dobro da bude zaista takovo, mora biti učinjeno dobro u svim svojim pojedinostima. To je tako, u to ne možemo sumnjati, koli-ka djela, na izgled kreposna, bit će pred Bogom sami gri-jesi, jer su bila učinjena iz zlih ciljeva! Farizeji su činili mnoga dobra djela, no kako su to radili samo da bi se svid-jeli ljudima, te da bi ih se smatralo kreposnima, Gospodin reče o njima: "Zaista kažem vam već su primili svoju plaću." Koliko kreposnih djela Bog će odbaciti, jer su bila učinjena u zlim okolnostima, sa mlakošću, ili naprosto iz samog običaja, ili radi izbjegavanja neprilika i to na brz-inu, ili u mislima punim tašte samodopadnosti, te tako gube skoro svaku zaslugu!

Dajte račun! Je li možda sve rečeno? Ajme! Ima još toga toliko, da bi bilo dostatno sravniti i pritjerati uza zid svaku dušu! Što su ti glasovi koji dolaze iz ponora? To su glaso-

vi skandaliziranih duša, to su povici krvi: Gospodine pravda i osveta! Viču prokletnici iz dubine Pakla; pravda i osveta protiv onog oca ili majke koji su nas svojim nemarom fatalno pustili da rastemo u porocima, koji su nas srušili tu dole; pravda i osveta za onoga prijatelja koji nas je zaveo u svojim grešnim zadovoljstvima, te sada moramo sudjelovati u našim grijesima, jer smo ga uzljubili; pravda i osveta za onoga bijednika što je sa svojim zlim govorima spriječio da se obratimo i spasimo. Ah, radi njega mi smo sada osuđeni na muke tog vječnog zatvora. Hoće li moći takav uzaći u Nebo, dok mi gorimo tu u vječnoj vatri? Ajme, što će tada odgovoriti ta bijedna duša, na te tako strašne optužbe? Neće li ona imati težak teret svojih grijeha, zašto mora nositi još one od drugih?

Evo vam po prilici Sud Božji, takav kakav će biti za svakoga od nas; to je ono što je svece tjeralo u krajnju tjeskobu, te su vršili i najteže pokore. Životopisi su puni tih strašnih objava o strogosti i tvrdoći Božjeg Suda. Od mnogih tih događaja koji da iznesem? Uzet ću dva primjera. Čitao sam u životopisima svetih Otaca, da je neki redovnik imenom Stjepan bio u duhu prenesen pred Sud Božji. Bio je već u agoniji na smrtnom krevetu, kada se je najedanput počeo uznemirivati i odgovarati nekom nevidljivom ispitivaču. Njegova subraća, što su stajala oko kreveta, slušali su sa strahom te odgovore: Da učinio sam to djelo, no zato sam postio dugi niz godina. Ne niječem taj događaja, ali sam ga oplakivao dugi niz godina. A i to je istina, no za naknadu služio sam mom bližnjemu neprestano tri cijele godine. Zatim poslije jednog časa šut-

nje zaviče: A joj, o tome nemam ništa za reći; vi me tužite i pravo je, ali nemam ništa drugo za obraniti se nego preporučiti se neizmjernom milosrđu Božjem. Sv. Ivan Klimaški, koji nam to donosi, a bio je svjedok tog događaja, kaže nam, da je taj redovnik živio četrdeset godina u samostanu, da je posjedovao dar jezika i mnoge druge darove i privilegije, te da se isticao posebno među monasima po primjernom životu i po strogim pokorama koje je vršio, te završava slijedećim riječima: Jao meni nesretniku! Što ću ja postati i čemu se mogu nadati, tako jadan kakav jesam, ako se sin pustinje nalazio bez obrane pred malobrojnim lakim grijesima? On koji je proveo dugi niz godina u strogosti života i samoće, on koji je bio obdaren tolikim Božanskim darovima, ostavlja ovu zemlju i život, ostavljajući nas u nedoumici glede njegova vječnog spasenja.

Ma možda, reći će netko da se utješi, radilo se tu samo o jednom intelektualnom viđenju, te strahovanja tog pobožnog monaha glede vječnog spasenja mogla bi se smatrati, kao djelo njegove mašte, pod utjecajem jake temperature. Da bi se izbjegla ta poteškoća, iznijeti ću ovdje autentičnu priču jedne duše vraćene sa Suda Božjeg, po posebnoj milosti Božjoj, da bi ponovo počela svoj zemaljski život. Želim govoriti o službenici Božjoj Angeli Tolomei, redovnici dominikanki, sestri blaženika Ivana Krstitelja Tolomei.

Ona je rasla iz dana u dan u kreposti, a kako je bila vjerna, odgovarala je na Božje milosti, postigla je visoki stupanj savršenstva, kada se je teško razboljela. Njezin brat

bl. Ivan Krstitelj Tolomei, i on bogat zaslugama pred Bogom, nije nikako mogao svojim molitvama postići njezino ozdravljenje. Ona dakle primi sa zadivljujućom pobožnošću posljednje sakramente, no malo prije no što će umrijeti, imala je jedno viđenje, gdje je gledala mjesto koje joj je određeno u Čistilištu, kao kazna za neke pogreške koje nije ispravila tokom svog života, ujedno je vidjela različite muke koje trpe duše u Čistilištu. Umrla je preporučajući se u molitve svome svetome bratu. Dok su nosili tijelo na pokop, bl. Ivan Krstitelj približivši se odru, zapovijedi sestri da se digne, i ona kao da se budi iz dubokog sna vratila se, na tako čudesan način u život. Vrijeme koje je provela na zemlji, pričala je o Sudu Božjem takove stvari, da si se samo mogao tresti od straha, no ono što je najviše uvjerilo u istinitost njezinih riječi bio je sam njezin život koje je poslije provodila; jer zaista strašne su bile njezine pokore, jer ne zadovoljavajući se strogošću svih drugih svetaca, kao što su to bdijenja, cilicìji, postovi i disciplina, izmislila je nove tajne pokore, da bi što više mučila svoje tijelo. Po zimi uobičavala je skočiti u zaleđenu baru gdje je ostajala po par sati recitirajući psalme iz brevijara: koji puta se bacala u vatru i okretala se po sredini plamena sve dok nije postala sama opekotina. Tako je njezino siromašno tijelo postajalo predmet strahota i jada; radi toga je bila više puta izrugivana i prezirana, a kako je gladovala za poniženjima i poteškoćama, onima koji su je vrijeđali odgovarala je: "O, kad bi poznavali strogost Suda Božjeg, ne bi tako govorile! I što je to što ja radim, u usporedbi sa mukama koje nas čekaju za nevjer-

nosti koje se usuđujemo počiniti prema našem Stvoritelju tokom ovozemaljskog života? I što je to, što je to što radim, dok bi morala i htjela učiniti sto puta više?" Poslije nekoliko godina tako užasnih pokora, tu službenicu Božju pozvao je Gospodin po drugi puta pred svoj Sud, i moramo se nadati da ga je ovaj puta našla manje strogog, već kad ju je Crkva proglasila službenicom Božjom, proglasivši da je ona na herojski način živjela kršćanske kreposti.

Ono što moramo posebno naglasiti u toj ispovijesti, je da se ne radi o nekom teškom grešniku, koji je umirao bez milosti Božje, već se radi o dobroj i revnoj redovnici potpuno predanoj dužnostima svoga staleža, a koja je radi nekih malih zanemarujućih nesavršenosti po ljudskom sudu, pretrpjela strogosti Suda Božjega. A joj! Ako se pravedne tako tretira, na taj način, što će biti s grešnicima?

Kako su, dakle, strašni Sudovi Božji! I kad pomislimo da se na svaki kucaj našeg srca ponavlja ta velika scena, jer u svakoj sekundi više duša napušta ovu zemlju, da bi došle pred Boga! Zamislite veliko ratno polje, na kojem se nalaze dvije vojske jedna nasuprot druge; top puca, dok topovske kugle označuju krvave brazde posred vojnih redova; svakog časa pada stotine ljudi, da se ne dignu nikada više: užasan spektakl, koji se ne zaboravlja nikada više, ako si imao tu nesreću da si mu prisustvovao! Pa dobro, široko bojno polje, na kojem smrt skuplja žrtve bez prestanka. Na kraju dana pada tisuće i tisuće ljudi pod njegovim udarom. Možemo reći da svaki puta kad mi udahnemo jedan čovjek izdahne zauvijek. O, kad bi dobro promislili! Kako bi bili prožeti neizmjernom samilošću, i

kako bi samo molili zdušno sa svakim uzdahom za te nesretnike koji dolaze pred lice svoga Suca! No, nažalost mi na to ne mislimo! Mi se smijemo, šalimo, zabavljamo a jedan dan će nam se vratiti ono što smo činili. Dok ćemo biti u mukama agonije, drugi će se smijati i sada će se oni predavati zamamnoj ljepoti života. Prihvatimo stoga sveti običaj, da se molimo za umiruće, tako da se jednog dana, u onome strašnom času, moli netko i za nas, kada će nam molitva biti itekako potrebna!

3. O molitvama živih

4. O zagovoru Bažene Djevice Marije i svetaca

No što može učiniti duša da se taj Sud ublaži? Ako gledamo što nas uči teologija, ona će se naći pred Sucem, bez ikakve druge obrane, osim dobrih djela koje je učinila tokom života. Ipak ne bi bila presmionost vjerovati da u nekim slučajevima Božja pravda odstupa od svojih prava, unaprijed predviđajući molitve živih koje će oni prikazati za pokojne. Tako donosi Gennadio *(Defensio Concilii Florentini sect.V. - Obrana Firencijskog koncila sekc.V)*, da je Teofil, Carigradski car, ikonoklast i heretik, nepokoran, primio povoljan sud, zahvaljujući molitvama pobožne carice Teodore i patrijarha sv. Metodija. Taj mi se odlomak čini tako važnim, da smatram korisnim iznijeti ga u cijelosti.

Car Teofil bio je jedan od najžešćih ikonoklasta i jedan od omraženih progonitelja Katoličke Crkve. Po njegovoj naredbi sv. Ivanu Zlatoustom odrezali su šaku, koju mu je Presveta Djevica Marija, ponovo čudnovato zacijelila i sje-

dinila s rukom, da bi ga nagradila, što je kao slikar toliko puta naslikao njezinu sliku. Carica Teodora, njegova žena, sva se uništila postom i molitvom, da bi postigla njegovo obraćenje, i zadobila je milost, jer Teofil se je pred smrt probudio trgnuvši se iz svojih krivovjerstava. Umro je s osjećajima pravog pokornika. Poslije smrti Teodora je mnogo molila za pokoj njegove duše, te poslije nekog vremena usnula je san u kojem joj se ukazao car Teofil opterećen teškim lancima, u času kada je trebao biti priveden Sudu Božjem, a vodila ga je tako vezana četa demona, koji su nosili u rukama sve instrumente za mučenje. Carici se učinilo da i ona slijedi tu tužnu povorku, uzalud se trudeći da stiša bijes tih zlih duhova. Stigli su tako pred Suca. Imao je ozlojeđeno lice, dok su mu đavli predstavljali nesretnika, tražeći, glasno vičući, osudu protiv progonitelja, koji je prolio krv tolikih svetaca. Tada se Teodora približivši Božanskom prijestolju, baci se pred Isusove noge, ponizno pokazujući na pokajanje koje je njezin muž pokazao u času smrti, te mnoge molitve koje je ona sama svakodnevno prikazivala i koje je dala prikazati od drugih za mir i pokoj njegove duše. U tom času pogled Suca se ublaži i reče: "Ženo, velika je tvoja vjera. Tvoj muž bi zaslužio vječnu kaznu, no po tebi i po tvojim molitvama, kao i mojih svećenika, udijeliti ću mu milost. Obrativši se tada izvršiteljima presude zapovijedi im: Odriješite ga i predajte njegovoj ženi!" Slijedećeg jutra Carica je ispričala taj san svetom patrijarhu Metodiju, koji je mnogo pretrpio radi vjere od strane Cara, a koji je postavši biskupom, osvetio se svetačkim načinom, tako da je umnožio molitve

i dobra djela za pokoj te duše. Te noći i on je usnuo san, u kojem mu se činilo da se nalazi u crkvi sv. Sofije, te vidje anđela koji mu reče: "Tvoje molitve o Veliki Svećeniče su uslišane, Teofil je primio milost od Boga!". Slijedećeg jutra, došavši u crkvu nađe tamo potvrdu svome viđenju u snu. Običavao je upisati u jednu knjižicu imena najvećih ikonoklasta, te je stavljao tu knjižicu na oltar da bi ih preporučio Bogu u sv. Misi. Naravno Car je bio prvi na popisu, no njegovo ime je bilo čudnovatim načinom izbrisano. Taj znak nam pokazuje da car Teofil, iako je počinio mnogo strašnih grijeha, zadobio je milosrđe na Sudu Božjem, po molitvama koje su, pred Gospodinom, prikazali za njega.

5. Prisutnost Anđela čuvara i demona na času smrti

Tu nam opet nadolazi spontano pitanje, da li se u času Suda duša nađe sama pred svojim Sucem, ili su prisutni nebeski duhovi pri tom činu. Nema sumnje da Anđeo čuvar prati i pomaže duši, na koju je pazio tokom njezinog zemaljskog života. No moramo se bojat, da je tu isto tako i đavao. Lucifer se po mišljenju mnogih vrhunskih teologa, svakoj duši, da bi je napastovao i povukao u bezdan, postavio pored nje njegovog anđela propasti! Objava svetaca. kao i mnogobrojnih kipova i slika, koje se i danas mogu kontemplirati u raznim bazilikama kao i u starim katedralama, potvrđuju nam mogućnost istovremene prisutnosti obaju duhova pred Sudom Božjim. Iz objava izabirem onu koju je imala sv. Brigita. (Riv. Knjiga VI pogl. 35).

Radi se o jednom vojniku, čiju je dušu svetica vidjela kada je došla u času smrti pred Božjeg Suca. Taj je čovjek prakticirao mnoge kreposti tokom svoga života. Bio je milosrdan, molio je često i sa žarom, i dok se odmarao od poljskih radova postio je i vršio pokoru. Ipak, nije bio imun na pogreške, kako ćemo to vidjeti. Svetica je vidjela tu dušu na Sudu, kojemu je s desne strane stajao njegov Anđeo čuvar, vršeći službu odvjetnika branitelja, a s njegove lijeve strane stajao je demon tužitelj, *tužitelj braće,* kako ga naziva sv. Ivan u Otkrivenju, a taj mu je predbacivao posebno tri pogreške:

1. Da je griješio pogledom, gledajući sa zadovoljstvom golotinju i druge skandalozne stvari

2. Da je griješio jezikom izgovarajući besramne riječi, krivokletstva i proklinjanja

3. Da se ogriješio u svim načinima pohote i krađe.

Anđeo čuvar u njegovu obranu nabrajao je kreposna djela koja je tokom života prakticirao, napose njegovu nježnu pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji, koja mu je na času smrti isprosila milost pokajanja. Čuvši to, Vrhovni Sudac izreče osudu, kojom je oslobodio tu dušu od Pakla, presuđujući joj da ostane dugo vremena u Čistilištu, te da će muke biti proporcionalne počinjenim grijesima. Tada se ukaza Majka Milosrđa, te zamoli svog Sina, da ublaži tako teške muke, stoga jer se taj jadni vojnik pokazao tokom života njezinim pobožnim sinom, te je vjerno postio pred Njezine blagdane. Na te molitve svoje Presvete Majke, Gospodin ublaži presudu, dodajući pak, da su potrebne još mnoge molitve, milostinja i pokora, za potpuno oslobođen

je te duše.

Iz tog primjera se vidi da je Blažena Djevica Marija nekada prisutna kod Suda, da bi pomogla svojim vjernicima. Čini se da to rade i sveci kojima se duša posebno obraćala i bila pobožna. Jedno poznato viđenje uklesano na grobu sv. Dionizija Francuskog, prikazuje kralja Dagoberta, već je bio odvučen u Pakao, da tamo plati za svoje grijehe, kada ga istrgoše iz ruku demona sveti mučenici Dionizije i Martin, koje je on tokom života posebno častio; posebice, jer je po svim svojim zemljama podigao divne bazilike. Čini mi se korisnim da navedem i to viđenje ovdje, kako se to čita u povijesti monaha benediktinca Aimona. *(Storia dei Frnacesi knj. IV pogl. 24)*.

Neki biskup iz Poitiersa po imenu Ansoaldo, morao je putovati u Siciliju, radi nekih biskupijskih potreba. Na povratku zadesi ga teška oluja na Sredozemnom moru, te ga baci na neki mali otočić napola pusti. Tu nađe jednog pustinjaka te se s njim zadrži dugo vremena u razgovoru o Bogu i o Božjim stvarima, te o sreći svetaca. Naposljetku dođe razgovor o mjestu gdje se je rodio biskup i na kralja Francuske Dagoberta, kojega je hvalio radi njegovih kreposti. Pustinjak prekinuvši ga najednom reče: "Izgleda da vi ne znate da je danom vašeg odlaska iz Francuske princ prešao u bolji život; a kako se biskup pokazao zatečenim na tu novost, pustinjak da ga uvjeri, ispriča mu svoje viđenje, koje je on imao prije nekog vremena. Jednog jutra, reče, umoran od dugog bdijenja provedenog u molitvi, zaspao sam, kad najednom vidim pred sobom nekog časnog starca, koji me povuče za ruku vičući: "Diži se, ustani i

počni moliti, da izmoliš milosrđe Božje za kralja Dagoberta, čija je duša danas došla pred Boga". Tada sam ustao i počeo moliti, kad sam primijetio jednu barku nošenu valovima po Mediteranu, u toj barci demoni su vodili dušu kralja Dagoberta prema vulkanu Stromboliju, koji neprestano riga vatru i užarenu lavu, tukući ga, gurajući ga, i mučeći ga najraznovrsnijim načinima. Jadni princ zazivao je zaštitnike Franciske, Dionizija, Mauricija i Martina, moleći ih da se sjete bazilika koje je dao izgraditi za svoga života u njihovu čast, te da mu pomognu u tom zadnjem trenutku. I malo zatim prekrije se nebo oblacima, udari grom i prevrne sve demone u morske valove, dok se ukazaše u slavi sveci koje je kralj zazivao. On im poviče molećim glasom: "Tko ste vi pobožnici što mi dolazite u pomoć?" - "Mi smo, odgovori jedan od tih mučenika, Dionizije i Mauricij a ovo je Martin, biskup iz Toursa; jer si nas zazvao, a tokom života si se pokazao naš vjerni službenik. Došli smo na tvoj poziv, da te oslobodimo demona, te da te odvedemo u vječno blaženstvo. Tako govoreći iščupavši još drhćuću žrtvu iz pandža đavolskih monstruma, te postavivši je između njih samih, povedoše ga u Nebo pjevajući: *"Blago onome koga si izabrao i uzdigao Gospodine, prebivat će u tvojim stanovima, nasitit će se u dobrima doma tvojega."*

To je bila pustinjakova priča, a biskup vrativši se u biskupiju, ispričao je mnogima to viđenje. Ustanovilo se da točno odgovara realnosti Dagobertove smrti, te dade uklesati viđenje na mramornoj ploči njegovog groba, gdje je svatko može vidjeti po želji.

Što se tiče zagovora Presvete Djevice ima previše znakova koje posjedujemo a da bi mogli sve iznijeti ovdje. Ograničiti ću se samo nadodati na povijest o vojniku, koju smo već gore citirali, slijedeći primjer koji je ispričao sv. Alfonz Marija Liguori.

Neka sveta redovnica, po imenu Katarina od sv. Augustina, imala je pobožni običaj, da moli za sve pokojnike koje je poznavala, tako je u njezinom kraju živjela neka žena vrlo lošeg života, po imenu Marija. Njezini skandali su bili tako strašni, da su je stanovnici protjerali iz mjesta. One se prepusti životu u šumi, gdje je umrla nakon par mjeseci, bez sakramenata u nekoj zapuštenoj špilji. Njezino mrtvo tijelo su tretirali kao truplo neke životinje, zakopali su ga u polju bez molitve i bilo kakve utjehe. Nitko nije sumnjao, da ta stara grešnica poslije tako provedenog života i smrti nije zauvijek izgubljena. Za nju nitko nije molio pa ni sestra Katarina. Prošle su tako četiri godine, kada je sveta redovnica imala viđenje jedne duše u Čistilištu, koja joj plačući reče: "Kako sam nesretna sestra Katarina! Vi koja imate pobožan običaj da molite Gospodina za sve vaše poznanike, koji su prešli u drugi život, samo se za mene ne molite!" - "Tko ste vi?" odgovori sestra. "Ja sam ona jadna Marija, koja je umrla napuštena u špilji!" - " Kako, vi ste se spasili?" "Da ja sam se spasila, po zagovoru Blažene Djevice Marije. Kad sam uvidjela, da moram ubrzo umrijeti i to sama, bez ikakve materijalne i duhovne pomoći, gledajući na neizmjerni broj mojih grijeha, obratila sam se s velikim povjerenjem Maci Božjoj, te sam joj rekla: "O, moja Kraljice, Vi koja ste

utočište grešnika i napuštenih, pogledajte u ovom času tu posvemašnju zapuštenost u kojem me ostavlja ovaj svijet. dođite mi u pomoć. Vi ste moja jedina nada, samo mi Vi možete pomoći; imajte milosrđa sa mnom." Presveta Djevica me je uslišala, te mi je izmolila milost savršena pokajanja, tako da sam se umirući spasila. No Majka Božja se nije ograničila samo na tu pomoć, kad sam se ukazala pred Sudom Božjim, izmolila mi je kod svog Božanskog Sina, da moje Čistilište bude uvelike skraćeno. No, kako Božanska pravda ne može ništa prihvatiti na štetu svojih prava, tako je odlučila da trpim intenzivnije, za ono što bih trebala trpjeti vremenski u Čistilištu. U ovom času mi ne treba ništa više samo da se prikaže koja sv. Misa za mene, tek što će se slaviti sv. Mise, ja ću biti oslobođena od svih mojih muka. Budite stoga milosrdni dajte služiti mise za mene, a ja vam obećavam, kad dođem u Nebo da neću prestati moliti Boga i Presvetu Djevicu za vas." S. Katarina se odmah požurila dati služiti sv. Mise za tu moleću dušu, i nakon par dana vidjela ju je kako uzlazi u Nebo, zahvaljujući joj na njezinom milosrđu.

6. O Sudu

Primjeri ovdje izneseni, istini za volju, vrlo su uvjerljivi. No, usporedivši ih sa teološkom naukom, ne može se biti, a da ti ufanje ne klone, baš ono koje bi moralo inspirirati kršćansku dušu. Sv. Alfonzo Liguori je siguran da je čovjekova sudbina već određena, i to bez pogovora u času smrti, te tko vjeruje da molitve živih zagovor Presvete Djevice i svetaca mogu izmoliti spas onome, koji umire u

teškom grijehu, teško bi se prevario već u samom početku. Treba dakle interpretirati viđenja, koja sam ovdje iznio i sva ona istoga tipa, kao simbolični izraz primljenih milosti, po zagovoru svetaca od strane umirućeg grešnika, da bi ga se dovelo do pokore i od pokore do duhovnog zdravlja. Kada bi se mislilo drugačije bilo bi to odbijanje jednodušnog naučavanja tolikih svetih doktora.

Nemojmo si pak zamišljati Božji Sud, kao da se odigrava slijedeći postepeni slijed kao na ovozemaljskom sudu. Nesavršenost ljudskog shvaćanja, ne može nego shvatiti korak po korak čitavu seriju ispitivanja do spoznaje istine, no u svijetlu Božjem sve to ide i te kako drugačije. U jednom hipu, tek bi okom trepnuo, ćuti ćemo presudu. Neće nam trebati svjedoci, jer je isti Sudac bio prisutan kod naših grijeha, neće biti ispitivanja, jer samo jednim jedinim pogledom, duša će sagledati sve svoje grijehe, kao i kreposti, ono što će je osuditi i ono što će je opravdati. Neće nam trebati izlaganja niti obrambena niti optužilačka. Bit će uzaludan svaki pokušaj ublažiti Suca, presuda će biti prema stanju duše u kojem se ona nalazi. Bog nema ljudske samilosti kao mi ljudi, On djeluje po svojim vječnim zakonima, te prema tome po zaslugama primit će se i slava, kao i prema grijesima primit će se određene kazne, stoga duša čim spozna svoje pravo stanje, spoznat će i presudu.

Ta će se presuda razlikovati već prema stanju u kojem će se određena duša naći u času smrti. Za onoga koji umre u smrtnom grijehu, Bog će izreći osudu za osuđene: "Idi prokletniče, u vječnu vatru, koju sam Ja pripravio za

Sotonu i njegove buntovne anđele. Na zemlji ti si ga htio slušati, idi stoga bijedniče, sudjeluj u njegovim mukama u Paklu." A za onoga koji umre u milosti, i koji ne treba proći nikakvo čišćenje za prijašnje grijehe, imat će riječi ljubavi i vječnog blaženstva, i tada: "Hrabro, reći će mu Gospodin, hrabro moj dragi vjerni slugo: jer si mi bio vjeran tokom smrtnog života i u najmanjim stvarima, Ja te postavljam nad mnogo većim dobrima; dođi i kušaj radosti tvoga Gospodina". Naposljetku oni koji umru, i u milosti, a nose još uvijek mrlje lakih grijeha, a nisu dovoljno okajali svoje grijehe prošlosti, zajedno sa riječima ljubavi čuti će da je njihova nagrada odgođena. Jadna dušo, *reći će Gospodin*, jednog dana uživat ćeš u mojoj slavi, jer si draga mom Srcu, no kako još nisi savršeno čista u mojim očima, pred kojima niti jedna mrlja grijeha ne može opstati, idi pročisti se u vatri zadovoljštine. Vrijeme tvojeg ispaštanja bit će ravnomjeran težini i broju tvojih pogrešaka.

7. O velikom broju prokletih (odbačenih)

Vrlo je ozbiljno i zanimljivo pitanje, u kakvim proporcijama će biti izrečene te tri presude, i koliko duša će biti osuđeno na Čistilište, prema Sudu Božjem. Teolozi se ne slažu glede rješenja tog pitanja, naprotiv jako se razilaze u mišljenjima: jedni više naginju prema milosrđu, a oni drugi naglašavaju pravednost. Kako je vrlo teško prekinuti tu raspravu, ja ću se ovdje ograničiti i reći ono što mi se čini najvjerojatnijim, oslanjajući se na ono što nam donose iskustva i objave svetaca. Na prvu točku problematike,

koja mi se, na žalost, čini i najvažnijom je ta, da jedan veliki broj duša koje dolaze pred Boga, istog časa padaju u beskrajnu neistraživu provaliju Pakla. Znam dobro, da je moderna apologetika nastojala i te kako prekriti tu evanđeosku istinu, malog broja odabranih, a kako se čini, koju naše stoljeće tako iznervirano, ne bi moglo podnijeti. Znam da P. Faber u svom prekrasnom traktatu *Stvoritelj i stvoreno biće* nastoji dokazati, oslanjajući se najvećim dijelom na gore navedene razloge, da se najveći broj katolika spašava. Znam isto tako, da P. Lacordaire, u jednoj od svojih konferencija koja je postala opće poznata, mislio je da je pobio slavnu Masillonovu propovijed o malobrojnim izabranima; no divota njegove elokvencije nije mogla nikako izmijeniti moje uvjerenje, i radije se držim onih riječi što ih je izrekao naš Božanski Učitelj: *Mnogo ih je pozvanih, a malo odabranih.* Čita se u životopisima Svetih Otaca, da je veliki patrijarha Tebaide, S. Antun, imao jedno viđenje, glede toga. U tom viđenju učinilo mu se da je vidio kao neki svijet pokriven nekom velikom mrežom u koju su padale duše; samo dvije ili tri uspijevale su se othrvati toj mreži, kao one rijetke jesenske ptice koje vidimo prelijetati maglovitim studenskim nebom. Ako samo malo razmislimo, shvatit ćemo da je ta vizija točan izraz onoga što se događa u stvarnosti.

Pogledajmo sada dvjesto milijuna katolika, znači samo oko jedne šestine stanovništva na zemlji su katolici, taj izabrani narod, to malo stado kojemu je Bog rekao, neka se ne boji. Ali dragi Bože! Koliko vukova u tom stadu u janjećem ruhu među janjcima! Može se pretpostaviti da samo

tri četvrtine katolika danas uobičajeno živi u smrtnome grijehu, bez ispovijedi i bez religioznih obreda. Znam dobro, da u mnogim dušama nije još ugašena vjera, i da se najveći broj u času smrti ispovijeda, no moj Bože! Kakve li su to ispovijedi! To govorim sa velikom žalošću u srcu, ali govorim iz uvjerenja, ja ne vjerujem u ta obraćenja pred smrt. Stari crkveni Oci kao i teolozi, svi se slažu, da se ne treba pouzdati u to, i ne znam zašto bi ljudi našeg stoljeća morali bit posebno privilegirani? Kakav život takva smrt; evo ono što govori Duh Sveti i ono što nam iskustvo danas govori.

Što se tiče mene, i ja sam vidio mnoge bolesnike koji su došli do tog stanja, ne bih se usudio jamčiti vječni spas niti desetorici. Skoro uvijek u takovim časovima manjka pokajanje, nema odluke, dok je ljubav na ništici. Stoga, to je dokaz, da u slučajno da netko od takvih pokajnika *in extrenmis* i zadobije ozdravljenje duše, vrlo se rijetko može vidjeti da ustraju u dobru, jer obraćenje nije bilo iskreno. Ti nesretnici uglavnom ne vole Boga, boje Ga se samo stoga, jer u srcu nose još ostatke vjere, ne ljube Ga niti onom ljubavlju, koja je prema Tridentinskom koncilu potrebna, je pokajanje. Oni žele dobro umrijeti tj u milosti, jer se boje Pakla, te se uopće ne trude, da vode pošteni život. Dakle u tom zadnjem času se ispovijedaju ili iz obzira prema svojim rođacima, ili iz socijalnih nekih obzira, ili da ne budu pokopani bez Crkve. No, ako ozdrave spremni su nastaviti raditi kao što su to prije radili. Može se dakle zaključiti, da je ispovijed nevaljala, ne bih htio reći čak i svetogrdna, samo da izbjegnem još jedno veće zlo. Mogu pomisliti, da ti nesretnici to čine u uvjerenju da čine dobro,

jer su potpune neznalice, što se tiče vjere i Boga. Mora se ipak priznati, da i najbolja dobra namjera, poslije čitavog života provedenog bez Boga, da je jedna nevaljala ispovijed jako loša putovnica za Nebo.

Sađ pokažite se vi pravednici zemlje, malo stado koje ostade vjerno Gospodinu, vi pobožne djevice, vi revni redovnici, i vi ministri oltara Božjega, koji ćete sigurno biti predodređeni. Ma jao meni, što vidim!!! I između vas ima prokletih duša koje idu u Pakao!! Ma što govorim?? Ako moramo vjerovati Svetim Ocima, najveći broj svih vas pada u taj zatvor boli! *Glave svećenika popločuju Pakao!* Tko se ikada usudio izreći takvu psovku, reći će netko? Sveti Ivan Zlatousti - odgovaram ja - jedan od onih koji je malo bolje poznavao svećenike, kao i njihovu bijedu. A joj! A joj! Tko će nam moći objaviti iluzije tolikih na izvan pobožnih duša, tamne misterije nekih krivih savjesti, hotimičnih zasljepljenja, užasnu iskvarenost tolikih obijeljenih grobova. Strašna je korupcija najboljeg? Tko može predstaviti jaz bijede u koju upada izabrana duša, kada ne odgovara više na milost, stavlja li samu sebe u nemogućnost da ostane vjerna uzvišenosti zvanja? Napose svećenik, kada prestaje biti vjerni sluga Božji, uglavnom uvijek u takovim slučajevima postaje tijelom i dušom sluga đavla. Kod takovog svećenika kod svakog teškog grijeha dodaje se i svetogrđe, a po svetogrđu dolazi do otvrdnuća savjesti. Gledajte Judu: u njemu je personificirana povijest zlog svećenika! Ja se pozivam na sv. Alfonza Liguorija i na sve ispovjednike Redovničkih kongregacija, i pitam ih je li smatraju prestrogom izjavu sv. Ivana

Zlatoustog, koju sam naveo gore više. Što se tiče mene, gledajući sva razdoblja života Crkve, ne gledajući taj ili onaj teritorijalni dio, već cjelokupni katolički svijet, zaključujem da su te riječi najtočniji izraz jedne tako teške nepobitne istine.

Gdje su dakle vaši izabranici, o moj Bože! Sada shvaćam značenje one objave sv. Bernarda, kojemu je bila objavljena sva istina o spasu svih duša pred Sudom Božjim u dva različita dana, gledao je sa užasom da od osamdeset tisuća odraslih duša, prvog dana samo tri su bile spašene, a dvije drugog dana, od tih pet duša niti jedna nije išla direktno u Nebo!

Utvrdivši to, većina izabranih duša odlazi u Čistilište, tako da je broj onih koji odlaze direktno u Nebo tako malen, da se ne može niti proračunati. O tome čitamo kod sv. Terezije točno ove riječi: "Pripomenut ću samo *(govori Svetica)*, da su od mnogih izabranih duša koje sam poznavala u mom životu, samo tri letjele ravno u Nebo, a da nisu trebale proći kroz Čistilište. To je bila duša redovnika o kojem sam govorila u mojoj knjizi, a radilo se o prečasnom Petru Alkantarskom i o duši oca dominikanca spomenutog gore više (radilo se o o. Pietru Ybanezu, tj. jednom od njezinih ispovjednika)." Kada se samo pomisli na ogroman broj viđenja o Čistilištu, koje je ona imala tokom života, te na broj svetih duša koje su cvale tada u svetoj Crkvi Božjoj, ta nas izjava Svetice oslobađa od bilo kakvog daljnjeg istraživanja.

Ma ima još nešto više: mi vidimo da isti sveci koje je Crkva kanonizirala, nisu uvijek oslobođeni Čistilišnih

muka. Tako se čita u djelima sv. Petra Damjanija, da je sv. Severin, nadbiskup Këlna, iako je bio svet svojim životom i gorio apostolskim žarom, te je posjedovao izvanredne kreposti, ipak je za neko vrijeme morao ostati u tom mjestu muka. Isto tako u povijesti sv. Grgura Velikog, pape, u svojim Dijalozima (Knjiga IV, pogl 40.) donosi životopis o svetosti života đakona Paskazija, koja je malo čudna; jer poslije njegove smrti, njegova dalmatika raširena po lijesu, a kako je činio velika čuda, nije se sumnjalo da se već nalazi u Nebu; no ipak, kako je sam Paskazije rekao sv. Germanu iz Capue, morao je još dugo vremena ostati ispaštati u Čistilištu. Poslije toga svega tko si može još utvarati da će izbjeći to mjesto čišćenja i muke?

Istina da je Čistilište, prema onome što smo iznijeli mjesto pustoši i boli; ali što bi vrijedilo sakrivati istinu? Ako su Sudovi Božji tako strogi, molimo ga ponizno i sa strahopoštovanjem, da pripadnemo tom malom broju njegovih izabranika, a da se održimo u duševnom zdravlju, živimo u strahu Božjem, kako su to radili svi sveci i meditirajmo često one riječi svetog kralja Davida: *Gospodine pobijedi strahom tvojim (Božjim) moje tijelo.*

II. POGLAVLJE: O POSTOJANJU I MJESTU ČISTILIŠTA
(SVECI I NJIHOVA SVJEDOČANSTVA)

Postojanje Čistilišta može se dokazati i po molitvi za duše pokojnika - Povijest tog kulta za mrtve u Crkvi - memento za pokojnike - Viđenje sv. Perpetue - Sv. Augustin i sv.

Monika, njegova majka - Dijalozi sv. Grgura Velikog - sv. Odilon iz Clunya i komemoracija pokojnika - Danteovo Čistilište - Kako se je razmišljalo o pokojnima u srednjem vijeku -Fiorentinski koncil - Luter - Sentencije Tridentinskog koncila - kult pokojnika u zadnja tri stoljeća na poseban način u naše vrijeme - O mjestu Čistilišta: sud antiknih otaca i razmišljanja po kojima su se ravnali - Unutarnja vatra prema novim znanstvenim pronalascima - O onima koji prolaze svoje čistilište izvan predodređenog mjesta - Zaključak sv. Tome Akvinskog.

Mi smo do sada pretpostavljali postojanje Čistilišta, kao i svi drugi, no na žalost, kako veliki broj ne vjeruje u tu istinu, dok je protestanti smatraju praznovjerjem Katoličke Crkve, trebamo se ovdje podosta zadržati, da bi čitatelju dali te dokaze koji će ga utvrditi u tom vjerovanju.

Mi krećemo od principa koji je evidentan svima, da molitva za pokojne pretpostavlja dogmu o Čistilištu; i zaista s kojim ciljem bi se molilo za svete koji su već u slavi, ili za nesretnike koji su se sručili u plamen vječne vatre, dok prvima nije potrebna naša molitva, drugi se nalaze u potpunoj nemogućnosti da se okoriste istom? Molitva za pokojne pretpostavlja dakle, nešto između nebeskog blaženstva i vječnog očaja u Paklu, neki status trpljenja, ali vremenskog trpljenja. kroz koje duše koje trpe mogu primiti našom molitvom olakšanje u njihovim trpljenjima. Dalje, molitva za pokojne pretpostavlja postojanje Čistilišta, ta se molitva prakticirala kroz sva vremena, na svim mjestima i u svim narodima. Židovska sinagoga ju je poz-

navala i koristila se njom, jer to vidimo iz knjige o Judi Makabejcu, koji je sakupio priloge da bi se Bogu prikazale žrtve za pokojne vojnike njegove vojske, koji su poginuli u borbi; Sv. Pismo uopće ne prezire taj čin, već dodaje jednu lijepu rečenicu za razmišljanje: *Sveto je i dobro djelo,* kaže se u toj rečenici, *moliti za pokojne, da se oslobode od lanaca njihovih grijeha.* Iz Sinagoge taj obred je prešao u Kristovu Crkvu, a o tome govore i najstarije liturgije, koje zapovijedaju da u hramu poslije čitanja obično imena živih osoba sa kojima smo bili sjedinjeni u molitvi, neka se čitaju imena pokojnih, posebno onih koji su bili preporučeni, a svećenik, isto tako kako to čini u naše dane, neka se sabere u molitvi da moli za njih, mjesto spokoja, svijetla i mira. Sve drevne liturgije, bez izuzetaka, sjećaju se tog obreda, koji je po formama kako se je molilo dobio naziv *molitva poslije izričaja-oratio super dypticos* .

Molitva za pokojne po svojoj formi je najuzvišenija i najsvetija, a proizlazi sigurno još iz apostolskih vremena, a služi nam kao dokazni dokument da bi dokazali vjeru kršćana iz prvih stoljeća u postojanje Čistilišta. No ima i još nešto više; u *Djelima mučenika*, čija je autentičnost sigurna bez ikakve sumnje jesu, po zaključku svih kritičara, *Zapisi svete Perpetue*, koje je uglavnom napisala sama Svetica za vrijeme svoga utamničenja: u tim Zapisima iz trećeg stoljeća nalazimo ispovijed vjere sv. Perpetue u Čistilište, kao i u moć molitve za pokojne. Citiramo ovdje skoro čitavi odlomak koji se odnosi na taj argument.

Svetica nakon što je iznijela sve događaje prvih dana

njezinog zatočeništva, provedenih u zatvoru sa drugim svetim ispovjednicima vjere nastavlja:

Dok smo se jednog dana svi skupa molili, dođe mi na usta ime mog Dinokrata, i veoma sam se začudila sama sebi kako se do sada nisam sjetila njega u molitvama. Jako me ražalostilo sjećanje na njegovu nesreću, te u isti čas shvatih da sam bila dostojna moliti se za njega, te da sam to morala učiniti. Započeh moliti, dakle, sa žarom plačući pred Bogom, te druge noći imah slijedeće viđenje.

Vidjela sam Dinokrata kako izlazi iz tamnih prostora, gdje su bili još mnogi drugi skupa s njim: bio je sav spaljen i izgrižen žeđu, sav pretučen po licu, blijed i sa licem još uvijek punim čireva od kojih je umro. Dinokrat je bio moj rođeni brat: u sedmoj godini svoga života umro je od raka na licu, koji ga je tako izjeo da je bio pravi predmet ogavnosti za one koji su ga gledali. Za njega sam molila. Izgledalo mi je kao da je između njega i mene neka velika udaljenost, tako da nam je bilo nemoguće približiti se jedno drugome. Blizu njega vidjela sam jednu posudu punu vode, no rub je bio viši od djeteta,; on se je dizao koliko je god to mogao, da bi se napio; no iako je bilo vode u izobilju, nije mogao uzeti niti jednu jedinu kap; to tako teško njegovo trpljenje me je veoma mučilo. Tog istog časa sam se probudila i shvatila sam da je moj brat u teškim mukama, te sam se ponadala da mu mogu pomoći. Započeh stoga moliti danonoćno Boga sa suzama u očima i sa uzdasima, da mi udijeli milost, i oslobodi ga; nastavila sam moliti sve do premještaja u zatvor da budemo zabava za svetkovinu Cezara Geta. Na dan kad su nas vezali lanci-

ma da bi nas odveli na priredbu, imala sam opet jedno viđenje, u kojem sam opet vidjela Dinokrata očišćenog tijela i obučenog u prekrasno sjajno odijelo, bez ikakvog znaka rane. Rub posude se je spustio do dječakovog pojasa, a kod njega je stajala divna zlatna ampula za vodu. Dinokrat se približio te počeo piti a da se voda nije smanjivala, i kada se je napio otišao je sav sretan igrati se kako je to običaj kod djece te dobi; tog časa sam se probudila i shvatila da je moj brat bio oslobođen od svih muka. (Acta S. Perpetuae, apud Bolland. 7 Martii).

Čitamo tako kod sv. Euzebija, da je u IV. st. car Kostantin dao naredbu da se njegova grobnica sagradi u crkvi Svetih Apostola, koju je on sam dao sagraditi u Carigradu, i to zato jer se nadao, da ga tako poslije njegove smrti, neće zaboraviti u molitvama koje će se obavljati na tom svetom mjestu, kako je to sam napisao u svojoj oporuci.

U V. st. sv. Augustin piše o molitvama njegove majke sv. Monike u jednom prekrasnom odlomku njegove knjige *Ispovijesti*, kojeg ću ovdje citirati, a koji nam ukazuje kako je on vjerovao u Čistilište, te koliko se uzdao u molitve koje je prikazao za svoju majku *(sv. Augustin Conf., knjiga IX, pogl. 9 i slijed.).*

"Jednog dana moja draga majka najednom oduzeta nekom slabošću pade u nesvijest; kada smo se svi strčali oko nje da joj pomognemo, kako se je vratila k svijesti, pogledala je sve okolo, prepozna mene i mog brata, te plačući reče: *Gdje sam to bila?* I kako nas je vidjela sve nepomične i utučene od boli doda: *Ovdje, o dragi moji sinovi, ćete ostaviti vašu majku!* Ja nisam ništa odgovorio,

jer me gušio plač i nisam mogao govoriti, no moj brat. s riječima ohrabrenja, reče joj, da se nada da će moći biti pokopana u zemlji svojih otaca. Ona uperivši tužan pogled na njega, da bi pokazala da je sve razumjela, pogleda me i reče mi: *Slušaj što je rekao?*- zatim pogledavši obojicu - *Vi ćete položiti to tijelo tamo gdje će vam se najviše svidjeti, nemojte se previše brinuti. Jedino što vas molim, da gdje god se nalazili, da me se sjetite u Presvetoj Žrtvi."*

O tome sv. Augustin donosi jednu prekrasnu misao: *Sada pošto je prošla prvotna bol, prouzrokovana prirodnim osjećajem, ja vas slavim o Gospodine u ime tvoje Službenice, i još ću prosuti mnogo suza pred vama, no ne materijalnih, već duhovnih suza, koje silaze spontane sa trepavica, na samu pomisao u kakovoj se opasnosti nalaze one duše koje su sagriješile u Adamu, jer koliko god je moja majka živjela u Kristu Isusu, te je živjela u tijelu, slaveći uvijek vaše Sveto Ime, sa svim žarom svoje vjere, te svojom moralnom ćudorednošću svoga ponašanja, ipak se ne usuđujem reći, Gospodine, da od dana njezinog pristanka na Krštenje, iz njezinih usta nije izašla niti jedna riječ koja se protivi vašim zapovijedima. No kako vi ne volite tražiti grijehe, gajim sinovsku nadu, da je moja majka našla milosrđe pred vašim Licem. I stoga, o Bože moga srca, stavljam na stranu sveta djela moje drage majke, i po kojima se tješim, neizmjerno vam zahvaljujući, samo vas molim oproštenje za njezine grijehe: Uslišajte me, zaklinjem vas, po krvavim ranama Onoga koji je umro za nas na sramotnom križu, a koji nas ljude sada zagovara uzašavši na Nebo s vaše desne.*

Znam da je ona činila mnoga djela milosrđa, te da je oprostila od sveg srca svima sve dugove: oprostite joj i vi njezine dugove, ako je što sagriješila kroz tolike godine od dana kada je bila preporođena po Krštenju, sve do njezinog prijelaza u drugi život. Oprostite joj; Gospodine, oprostite joj, zaklinjem vas, ne budite joj Sudac, jer vaše milosrđe nadilazi vašu pravdu, vaše su riječi istinite, a vi ste obećali milosrđe onima koji budu milosrdni. Ja vjerujem da ste joj vi već ukazali milosrđe, o moj Bože, no ipak primite hvale sa mojih usana. Sjetite se da se u času prijelaza na drugi život, nije brinula za svečani pogreb i počasni mimohod; nije svoje tijelo namazala dragocjenim miomirisima, niti se brinula za ljepotu grobnice, niti je tražila da je se prenese u Tagastu, u domovini, u grobnicu koju je već sagradila; ona je samo tražila da je se sjetimo pred vama u svakodnevnim molitvama pred vašim svetim oltarima, u uzvišenom Otajstvu na kojem je svakodnevno prisustvovala; znala je da se u Otajstvu prikazuje prečista Žrtva i Krv koji su poništili sve naše krivice te fatalnu presudu na propast.

Neka, Gospodine, ona počiva u pokoju, pokraj kostiju njezinog sudruga u životu, uz onoga kojem je ostala vjerna u radostima djevičanstva i u žalostima udovištva, kraj onoga kojem je postala sluškinja samo da ga pridobije za vas, sa svojom ljekovitom strpljivošću. A, vi, o moj Bože, nadahnite vašim slugama, mojoj braći, nadahnite moje duhovne sinove, koji su moji učitelji, da moje srce, moj glas, moji zapisi, budu njima na korist, nadahnite sve one koji budu čitali ove moje riječi, da se sjete kod vaših oltara

Monike, vaše sluškinje i Patricija njezinog muža. Oni su me doveli na svijet; dajte dakle, da svi oni koji žive u lažnom svjetlu ovoga svijeta, da se pobožno sjete mojih rođaka, tako da zadnja molitva, moje umiruće majke bude uslišana i više no što je to ona tražila; neka ona ne primi samo moje molitve, već i molitve mnogih drugih.

Htio sam taj odlomak prenijeti skoro u svoj cjelini, tu prekrasnu molitvu svetog Doktora za njegovu pokojnu majku, jer kada se misli na svetost te poznate žene, koju je Crkva uzdigla na čast oltara, kada se samo pomisli da onda kada je sin to pisao prošlo je više od dvadeset godina, što je ona bila prešla u život s Bogom; po tome može se vrlo lako shvatiti što je mislio o Čistilištu taj veliki naučitelj Crkve i o strogosti Božjega suda.

Sv. Grgur Veliki u svojim Dijalozima govori o mnogim ukazanjima duša iz Čistilišta, od kojih ću ja kroz ovo djelo citirati samo neke. O njemu piše slijedeće P. Faber: S. Grgur Veliki u svojim Dijalozima može se smatrati pokretačem i ocem pobožnosti prema dušama u Čistilištu, koja se je proširila tokom stoljeća iza njega. Otac Lefebvre je uvijek tvrdio da bi sv. Grgura Velikog vjernici morali jako voljeti iz više razloga, no iznad svega jer je tako jasno i divno iznio dogmu o Čistilištu, vjerovao je, da svetac nije tako govorio o tim svetim dušama, da kroz buduća stoljeća, pobožnost prema njima, ne bi bila tako žarka. Stoga svaki puta kada je propovijedao o toj pobožnosti, nastojao ju je ucijepiti skupa sa pobožnošću prema svecu o kojem se govorilo. *(Sve za Isusa, pogl. 9).*

U VI. st. povećavši se ta pobožnost, vidimo da se uvodi

upotreba pokojničkog časoslova, i od tada nadalje povećavaju se svjedočanstva o raznim tradicijama, tako da ih je nemoguće citirati; ja ću se zadovoljiti, da natuknem samo u glavnim crtama povijest kulta prema pokojnima u Crkvi od tada pa do današnjih dana.

Krajem X. st. u Opatiji Cluny, je započela komemoracija mrtvih, koje je potakao jedan sveti opat imenom Odilon; od tada se slavi svake godine u Katoličkoj Crkvi 2. studenoga, dan iza slavlja Svih Svetih, kad se slavi radost i slava Proslavljene Crkve, a evo kako je bilo uspostavljeno slavlje spomendana pokojnika.

Neki redovnik iz Rourguea, pošao je na hodočašće na sveta mjesta u Jeruzalemu; ukrcavši se na brod za povratak u svoj rodni kraj, strašna oluja bacila ga je na neki pusti otok blizu Sicilije; ti otoci su bili poznati po svojim vulkanima. Tu je našao nekog pobožnog monaha, te je s njim na dugo raspravljao o Božjim stvarima. Monah se dobro raspitao o rodnom mjestu redovnika povratnika, te saznavši da je iz Aquitanije, upita ga da li se samostan Cluny nalazi na toj relaciji, te da li pozna opata Odilona. Redovnik mu odgovori potvrdno, te ga začuđeno upita zašto ga to pita. Na to mu odgovori monah: "Ovdje blizu nalaze se neka podzemna mjesta iz kojih danonoćno izlaze plamenovi i rijeke dima; posred tih strašnih pećnica često se čuju jauci duša koje još ispaštaju kaznu radi njihovih grijeha. Ja sam nedavno čuo demone, koji su izvršitelji Božanske Pravde na tim mjestima, kako se glasno jadaju da im Odilon svojim dobrim djelima otima mnoge duše; zato Vas molim, kada se vratite u vaš kraj, da se navratite

pobožnom opatu Odilonu, te mu ispripovjedite točno sve ovo što sam Vam rekao, tako da on skupa sa svojom svetom subraćom umnoži molitve, postove i milostinje, tako da se te nesretne duše što prije oslobode tih muka".

Redovnik vrativši se u Cluny, odmah je ispripovjedio, na javnom kapitulu, opatu Odilonu što je čuo na svom putu; opat taknut tom pripovijesti izdade generalni dekret svim samostanima koji su bili pod njegovom redovničkom jurisdikcijom, po kojem 2. studeni bio je posvećen molitvi i spomenu duša koje se još uvijek čiste; taj običaj iz clunskih samostana proširio se malo po malo po ondašnjem kršćanskom svijetu: Papa Ivan XVI, apostolskim dekretom, proširio ga je po cijeloj Katoličkoj Crkvi.

Dva stoljeća kasnije, veliki pjesnik Dante Alighieri, kojeg smatraju predstavnikom i slikom svoga vremena, uključivši u svom epu sva pobožna vjerovanja te epohe, izrazio je u svojim spjevovima najdivnije i najpotresnije nadahnute riječi o mukama u Čistilištu. Uostalom poznato nam je kako je bila velika pobožnost prema dušama u Čistilištu. U najvećem broju gradova, kada su padale prve večernje sjene, i kada se je svatko odmarao od dnevnog posla, po ulicama je odjekivao glas večernjeg glasnika, koji je u toj tišini prolazio ulicama i ponavljao: *"O dobra braćo, koji ste budni, molite za duše pokojnika"*.

Naše stoljeće koje brižljivo briše svaki znak o smrti, zasigurno bi takav proglas smatrao jezovitim, mračnim, no u ono vrijeme žive vjere ljudi su bili malo manje osjetljivi; vojujuća Crkva sačinjavala je jednu cjelinu sa čistilišnom Crkvom; sjećanje na jadne pokojnike nisu uznemirivali

ničije snove; nije se nastojalo odstraniti misao na ljubljene pokojnike s isprikom "prenježne" osjetljivosti; svakodnevno, ili bar nedjeljom, kad se išlo u crkvu, išlo se i na groblje, kleknulo se na grobu pokojnih predaka, a ta pobožnost je bila na korist svima, i živima i pokojnima; učilo se tako dobro živjeti i sveto umirati, dok je molitva pokojnicima davala mnogo utjehe i olakšanja. Dok su naši očevi spokojno sklapali oči u njihovim ložnicama, nisu odbacivali da ih se podsjeti na njihove prijatelje, rođake, koji su gorili u plamenu, te su se na glas noćnog glasnika uzdizale Bogu mnoge molbenice da izmole pokoj i olakšanje dušama pokojnika. Danas se je sve to izmijenilo; sjećanje na pokojnika nam je neugodno; pomoću udaljenosti i zaboravom stvaramo obrambeni zid, ukapajući umrle daleko, daleko od grada, a više puta tako daleko, da je to pravo putovanje ako se odlučimo posjetiti ih. Nezadovoljni samo time, neki bi čak htjeli uništiti grobove, da nam ne bi pružili spasonosnu pouku, koju nam daju, te umjesto kršćanskog kulta pokapanja i polaganja kostiju u zajedničke grobnice u sjeni spasiteljskog križa, htjeli bi zamijeniti to sa poganskim ritualom spaljivanja mrtvih. Kad neki narod dolazi i do toga, da se hoće uništiti sjećanje na smrt, uništavajući čak i kosti svojih pokojnika, taj narod može se smatrati izgubljenim kao mrtvo tijelo u raspadajućem stanju, na čijim vratima već kuca mrtvozornik. No vraćajući se mojoj temi, reći ću da se u XV. st. Koncil u Firenci nadugo bavio pitanjem Čistilišta. Nije se tu radilo o diskusiji između Grka i Latina, o postojanju Čistilišta, poslije sve istočne liturgije prihvaćaju postojan-

je Čistilišta; diskusija je nastala o prirodi i vremenskom razdoblju čistilišnih muka, a kako ćemo vidjeti kasnije, da ne dođe do raskola između latinske i grčke Crkve, sveti se Koncil nije izričito izrazio o tome. U slijedećem stoljeću začuo se u Crkvi jedan oskvrnjujući glas negirajući po prvi puta molitvu za pokojnike. To je bio Luterov glas, koji je htio uništiti one svete veze sa našom prekogrobnom braćom, ugušivši molitvu već na samim usnama, a u srcu nadu onih koji oplakuju svoje drage pokojnike. Ne, više Čistilištu, ne više nekom stanju između nebeskog blaženstva i prokletstva Pakla; sve je to protiv, govorio je, najsvetijih osjećaja čovječjeg srca. No radi jedne sretne nedosljednosti jedan lijepi broj protestanata priznao se katolicima kod grobova dragih im osoba, uz sve sofizme njihovih razglabanja, iz njihovih srdaca uzdiže se molitva, oca, žene, majke ili ljubljenoga sina. Isključivši te izuzetke, sigurno je, da protestantizam kao vjera ne upotrebljava molitvu za pokojne. Na njegove neutemeljene primjedbe, Katolička Crkva, prava Majka duša, suprotstavila se s predivnom reakcijom, nakon što je na Tridentinskom Koncilu svečano potvrdila staro vjerovanje u Čistilište, proglašavajući anatemom svakoga tko bi nijekao njegovo postojanje, kao i korist molitava i milostinja za pokojne. *(Sess. VI. cap. 30, Sess. XXII. Cap. 2, Sess. XXV. decretum);* Crkva je na sve strane podržavala stvaranje udruga koje su se posvećivale molitvama za pokojne. Tako vidimo u Rimu, papa Pavao V. je podržao i potvrdio pobožnu praksu, da jedna nedjelja mjesečno bude posvećena molitvi za pokoj duša u Čistilištu, dok je u Brixellu bila utemeljena i jedna kongre-

gacija redovnika, sa ciljem moliti za pokojne i za spas duša iz Čistilišta, jer kako iznose statuti tih udruga, ako su u Crkvi nastali redovnici s pobožnom nakanom da otkupljuju robove, s još više razloga moraju postojati kongregacije i bratovštine, ne da spase iz okova tijela kršćana, već da spase njihove duše od muka Čistilišta. Te pobožne bratovštine su se brojno umnožile i proširile po čitavom kršćanskom svijetu; biskupi, i Sveti Oci pape su ih posebno obdarili privilegijama i mnogim oprostima.

Naše stoljeće iako okarakterizirano mnogim moralnim bijedama, bit će poznato kao stoljeće dobrih djela; to naše stoljeće nije htjelo zaostati od drugih u pobožnim pokretima, a možda nikada prije nije bila tako proširena molitva za pokojne kao danas. Praksa *herojskog čina* za spas duše pokojnika, koja se je prakticirala u prošlim stoljećima tek tu i tamo, skoro kao neka iznimka, u naše vrijeme se je tako proširila, možemo reći generalizirala, da su se čitave redovničke kongregacije, i to u više navrata, odrekle svih zasluga njihovih dobrih djela, da bi ih udijelile u korist dušama u Čistilištu. Napokon ovih zadnjih godina nastali su redovi, koji imaju za karizmu da molitvom i žrtvom pomažu te jadne čistilišne duše. Po ovome što smo do sada utvrdili može se zaključiti, da iako zli nastoje izbrisati iz uma katolika i samo sjećanje na pokojne, ako ih indiferentni zaboravljaju, te ih se uopće ne tiče molitva za pokojne, Bog je htio postaviti kao nadoknadu, za to takvo zlo, podižući u krilu Crkve velikodušna srca, koja su, tako se to može reći, posvojile jadne duše u Čistilištu.

Evo tako smo u glavnim crtama opisali povijest kulta za

pokojnike kroz povijest Crkve; od tuda se vidi da se odluke Tridentinskog Koncila, tradicija i objave svetaca potpuno slažu u neosporivoj tvrdnji o vjerovanju u Čistilište.

Utvrdivši njegovo postojanje, nadolazi drugo vrlo interesantno pitanje, tj. o mjestu gdje se ono nalazi. Crkva se nije nikada izričito izjasnila o tom argumentu, dok su teolozi postavili razne i vrlo bogate opcije, te je na to pitanje bilo odgovora sa dosta različitim mišljenjima. Ja ću nastojati pomoću razuma te uz pomoć objave svetaca, iznijeti ono što mi se čini najvjerojatnijim.

Tradicije svih naroda, nauke svetih Otaca, te sama etimologija riječi stavljaju Pakao u centar zemlje. Sveta Franciska Rimska u svojim objavama daje nam na znanje da je Čistilište blizu Pakla. Prema tvrdnjama te Svetice podzemlje se dijeli u četiri dijela ili zone; u centru su prokleti, dok okolo u kružnom obliku na vanjskoj strani nalaze se Čistilište, ta se tvrdnja u potpunosti podudara sa tumačenjem sv. Tome Akvinskog, prema kojem čistilišna vatra je slična po svemu onoj u Paklu; otuda se može zaključiti da se Pakao i Čistilište nalaze blizu jedan drugome. To se pak u potpunosti slaže i sa tvrdnjama znanosti. Ona nas uči, da je zemlja globus užarene materije, koja se je ohladila samo na površini. Prema tvrdnjama najpoznatijih geologa debljina zemljine kore doseže oko četrdeset četiri tisuće kilometara; centar tog planeta je kao užarena peć, kojoj vulkani služe kao neka vrsta otvorenih sifona na ohlađenoj zemljinoj kori, a koji nam daju samo blijedu ideju onoga što se dešava u nutrini. Po zakonima

fizike prema centru temperatura je sve jača, tako da se u određenoj dubini, zlato, željezo i drugi metali potpuno rastapaju, kao i iste granitne stijene koje se pretvaraju u neku vrstu tekućeg stanja u rijekama lave i vatre. S druge pak stane sve tradicije se slažu da se u tim neistraženim provalijama nalazi mjesto vječnog ispaštanja; mnoga svjedočanstva svetaca potvrđuju tu znanstvenu i tradicijsku tvrdnju; ne čini mi se da bi trebalo to mišljenje odbaciti, jer bi to iziskivalo ozbiljne protuteze koje bi potvrđivale protivno.

Mora se ipak priznati, da postoje neke iznimke Pravednosti Božje, kada ona dopušta nekim dušama da zadovolje za svoje grijehe na istim mjestima gdje su ih počinile. Baš o tome citirat ću Casaria i njegovo djelo *Illust. Miracula, knjiga XVIII., pogl. 36.*

U nekom samostanu Cistercenskog reda, živjela su dvije mlade redovnice, jedna se zvala Gertruda a druga Margareta, koje su sjedile jedna blizu druge u koru; Gertruda, može se reći, da je bila brbljavica iako vrlo kreposna; često je kršila šutnju, te je uvlačila u tu svoju pogrešku i Margaretu. Umre Gertruda i to vrlo mlada, te jedne večeri, dok su redovnice pjevale na koru Božanski časoslov, Margareta je vidjela kako pokojnica izlazi iz groba, i pošto se duboko poklonila pred oltarom, došla je na svoje mjesto, koje je zauzimala u koru dok je bila živa. Jadna sestra, kada je vidjela to, pala je u nesvijest, i sve su se sestre okupile da joj pomognu. Ona tek što je došla k sebi, ispriča što je vidjela. Čuvši je, Priorica joj zapovijedi, da ako joj se ukaže po drugi puta Gertruda, da je upita,

od kuda dolazi i što hoće. Sutradan se ponovi viđenje, te prema odredbi Majke Priorice Margareta pozdravi svoju pokojnu prijateljicu riječima:*"Benedicte"* - na što pokojnica odgovori - *"Dominus"*. Tada joj se obrati Margareta: *"Moja draga. Gertrude, reci mi od kuda dolaziš i što hoćeš?"*

"Ja dolazim - odgovori pokojnica - *da zadovoljim Božanskoj Pravdi, na istom mjestu gdje sam griješila, kad sam kršila svetu šutnju, te sam navodila i tebe da je i ti prekršiš sa bezrazložnim razgovorima. Bog pravedan u svojim sudovima hoće da okajem moj grijeh na mjestu i načinu gdje i kako sam ga počinila. Oh! Kad bi znala koliko trpim, draga moja prijateljice! Sa svih stana sam okružena vatrom, koja me uništava, a napose moj jezik! Iskoristi tu pouku, ljubljena moja sestro, nauči se iz mog primjera, stavi uzde na tvoj jezik, ne sjećaj se mog skandaloznog primjera, a pogotovo nemoj nasljedovati moj primjer, jer bi morala podnijeti iste muke!"* Rekavši to nestade.

Više puta se desi da duša okajava svoje grijehe na mjestima gdje je živjela, a da to nema nikakve povezanosti sa grijesima koje je počinila. Evo što piše o tome u Segalovom svjedočanstvu *(Trimphus animarum, 2. dio, pogl. 16., primj. 3.)* o životu slavnih ljudi u Cisterciju.

Neki Prior bijaše vrlo krepostan i poznati znanstvenik; umirući, iz prevelike ljubavi prema svom nećaku, predloži ga za svog nasljednika; bio je teško kažnjen. Dok je još živio, imao je običaj prošetati se, pod rekreacijom, u jednoj dražesnoj šumici; na kraju te šumice žuborio je izvor;

tako jednog dana, dok se novi Prior šetao čuo je iz izvora jadikujući glas. Zapovijedi tom nevidljivom biću, u ime Božje, da kaže tko je; glas odgovori: *"Ja sam duša pokojnog poglavara; ovdje me muči vatra u najgorim mukama, tu trpim; to je za kaznu radi slabosti što sam je pokazao, kad sam izabrao moga nasljednika; stoga zaklinjem te, sine moj, imaj smilovanja s mojom dušom, jer sam kažnjen što sam te previše ljubio ljudskom ljubavlju."* Povijest dalje nastavlja da se je novoizabrani Prior odmah odrekao imenovanja: ode i zatvori se u svoju ćeliju, gdje je proveo čitavi svoj život u pokori, da bi zadovoljio za grijeh svoga strica.

U nekim drugim slučajevima, pogotovo kada se radi o nasilnoj smrti, izgleda da duše okajavaju svoje grijehe na mjestu gdje su bile ubijene. Legende o starim poljima gdje su se održavale teške bitke, te na svim mjestima gdje je potekla ljudska krv, govori se o plaču, jaucima koji su se čuli po noći, te preklinjanja za molitve za njihove duše.

Koliko god se htjelo o tome govoriti, kao o praznovjerju, čini mi se da je nemoguće isključiti sve te događaje tog tipa, što su napisani u raznim povijesnim pripovijetkama, još više stoga što su ih napisali i vrlo ozbiljni autori, a neutralni glede samoga stava: tako Tritemije u svojoj *Kronici* (1058.g.), govori o tome kako su se mnogobrojni vojnici ukazivali nekim redovnicima, na bojnom polju, gdje su izgubili živote, tražeći molitve za njihove duše, u nekom novijem djelu *Život Josipa Ankietija*, a proglašen je Apostolom Brazila, radi svoje revnosti; govori se kako su se nekom svetom redovniku, koji življaše u okolici, ukazi-

vali pokojnici da bi se molio za pokoj njihovih duša.

Više puta, pak Božja pravda, daje nekim dušama posebna mjesta, gdje će okajati svoje grijehe; u takovim slučajevima radi se samo o volji Božjoj, bez ikakve povezanosti duše za to mjesto; to je više puta radi pouke živima, ili da duše zadobiju što više molitava za pokoj svoje duše, već prema potrebi. Baš radi toga, kako to svjedoči sv. Grgur Veliki, đakon Paskazije, je proveo svoje čistilište u kupkama Kapue, gdje ga je vidio sveti biskup German; njegovo čistilište se je sastojalo u najnižim poslovima sve do kraja čišćenja njegove duše. *(Dialoghi knj. IV. pogl.40).*

Što ćemo zaključiti poslije tolikih primjera? Da ne postoji, možda, određeno mjesto gdje se čiste duše? Ne, jer to bi bilo zaista pretjerivanje; tako bi se previše generalizirali događaji, koji nisu ništa drugo već samo iznimke. Najveći dio objava, što se odnose na Čistilište slažu se da postoj jedno posebno određeno mjesto, gdje se duše nalaze skupa i ispaštaju za svoje grijehe. Mnogi opisuju kao da se to mjesto nalazi u središtu zemlje, pa čak i Crkva izgleda ne odbacuje to mišljenje, kada u liturgiji za pokojnike moli, da milosrđe Božje izbavi dušu pokojnika sa vrata Pakla: *A porta inferi erue, Domine animas eorum - od vrata paklenih izbavi Gospodine duše njihove,* ili kada one zazivaju iz dubine ponora: *De profundis clamavi ad Te, Domine - Iz dubine vapijem Tebi, Gospodine.*

Zaključit ćemo dakle sa svetim Tomom Akvinskim, koji, što se tiče mjesta, gdje se nalazi Čistilište, Sveto Pismo ne daje nikakvo određeno mjesto, i ne govori ništa određeno, a o tome; no ipak je najvjerojatnije, te je po zajedničkom

mišljenju svetih, a to potvrđuju i mnoge objave, da je to mjesto dvostruko. Prvi dio Čistilišta je jako blizu Paklu, tako da vatra koja uništava i samo muči odbačene, ta ista vatra čisti duše pravednika. Drugi dio, postoji skoro kao neka vrsta izuzetka ili oprosta, te smo stoga čuli da su neke duše bile kažnjene na različitim mjestima, bilo da pouče žive, ili da izmole olakšanje za pokojne, kojima se taj način olakšava da se mole za njihov pokoj, te da vidimo kako su im olakšane muke.

(III. dio u dodatku- De Purgatorio /O Čistilištu/ članak 2.).

Sadržaj:

ČISTILIŠTE PREMA OBJAVAMA SVETACA 5

I. POGLAVLJE: O SMRTI I O POSEBNOM SUDU . 5

1. O Sucu i mjestu suđenja 5
2. O predmetu suđenja 10
3. O molitvama živih 18
4. O zagovoru Blažene Djevice Marije i svetaca 18
5. Prisutnost Anđela čuvara i demona na času smrti .. 20
6. O Sudu 25
7. O velikom broju prokletih (odbačenih) 27

II. POGLAVLJE: O POSTOJANJU I MJESTU ČISTILIŠTA (SVECI I NJIHOVA SVJEDOČANSTVA) ... 32